

УДК 327(477)

І. КОРОЛЬ, Б. ШПІЛЬМАН

НОВИЙ ФОРМАТ ВЗАЄМОВІДНОСИН УКРАЇНИ З НАТО

У статті аргументовано позицію України після президентських виборів 2010 року, причини відмови від прискореної євроатлантичної інтеграції та визначено головні напрями співробітництва з євроатлантичним військовим блоком на сучасному етапі розвитку взаємовідносин Україна-НАТО. Обґрунтовано важливість збереження позаблокового військового статусу держави згідно з внесеними змінами в зовнішньополітичну доктрину.

Ключові слова: НАТО, військове співробітництво, позаблоковий статус, багатовекторна політика, Стратегія національної безпеки України.

Актуальність дослідження насамперед полягає в тому, що Україна посідає особливе місце в євроатлантичному просторі безпеки і є ва жливим та корисним партнером у справі розвитку стабільності і спільних демократичних цінностей. НАТО зобов'язується і надалі зміцнювати своє особливе партнерство з Україною на засадах Хартії Україна – НАТО, що передбачає, зокрема, політичні консультації з питань, які становлять спільний інтерес, а також широкий спектр практичних заходів співпраці. Альянс продовжує підтримувати суверенітет і незалежність України, її територіальну цілісність, демократичний розвиток, еко-номічне процвітання та її неядерний статус, які НАТО вважає важливими чинниками стабільності й безпеки в Центральній та Східній Європі, а також у Європі в цілому.

Метою дослідження є осмислення ролі України в системі євроатлантичної та євразійської безпеки в сучас-

них військово-політичних реаліях та зовнішньополітичного курсу нового українського уряду, сформованого після президентських виборів на початку 2010 року.

Предметом дослідження виступає сучасна геополітична та військово-політична ситуація в регіоні Центральної та Південно-Східної Європи, до якого належить Україна.

Оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності покладається на Збройні сили України[2, с. 35].

Керуючись цим положенням Основного Закону, Верховна Рада України та Рада Міністрів Української держави приділяли і приділяють постійну увагу проблемам національної безпеки. Адже йдеться про забезпечення такого стану захищеності життєво важливих інтересів людини і держави, за якого надійно гарантується сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання та нейтралізація реальних і потенційних загроз національним інтересам держави.

З особливою гостротою ця проблема постала після проголошення в серпні 1991 р. незалежності України. Утверджувати національний суверенітет їй доводилось одночасно з формуванням державних інститутів. Відбувалися ці процеси в обстановці, коли демонтаж Радянського Союзу набув значною мірою обвального, тектонічного характеру.

Виходячи з цієї ситуації, Україна висунула на перший план завдання глибокого реформування Збройних сил, усієї військової організації держави, радикальної зміни ставлення до потреб оборони й захисту національних інтересів, національної безпеки. Розвиток геополітичної обстановки не дає підстав для пацифістських настроїв, а тим паче для безтурботності у ставленні до оборонних проблем.

Аналізу дійсного стану справ у Збройних силах, визначенню шляхів створення надійної основи забезпечення національної безпеки, реалізації націо-

нальних інтересів у воєнній сфері сприяв оборонний огляд, у проведенні якого активну участь брали провідні цивільні та військові фахівці, наукові колективи, органи державної влади та неурядові організації. Практичну допомогу надавали експерти євроатлантичних безпекових структур. Висновки з проведеного аналізу, перспективи розвитку Збройних сил і національної безпеки і оборони, погляди на розвиток оборонної політики України в наступні дванадцять років узагальнено і в сконцентрованому вигляді викладено в унікальному концептуальному документі - Стратегічному оборонному бюлетені України на період до 2015 року («Білій книзі України») [7, с. 26-27].

Сучасна динаміка суспільних процесів в Україні й світі зумовлює необхідність формування адекватної, ефективної та економічно виправданої системи управління національною безпекою (СУНБ), спроможної забезпечити поступ суспільства та держави на шляху до спільноти розвинених демократичних країн. Ця система має забезпечити захист життєво важливих національних інтересів у складному зовнішньому та внутрішньому середовищах, що характеризуються низкою викликів та загроз національній безпеці, у тому числі у воєнній сфері.

СУНБ з метою запобігання, нейтралізації, ліквідації або зменшення впливу деструктивних та дестабілізуючих факторів має використовувати увесь комплекс політичних, економічних, дипломатичних, інформаційних, інституційних тощо механізмів державного управління, насамперед механізмів стратегічного управління у кризових ситуаціях, надзвичайного стану та в умовах особливого періоду.

Одним з таких зовнішньополітичних механізмів може бути механізм, що базується на положеннях Меморандуму «Про гарантії безпеки в зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї як механізму забезпечення національної безпеки у воєнній сфері» (далі -

Меморандум), спрямованого на захист територіальної цілісності нашої держави, суверенітету, недоторканності кордонів від зовнішньої воєнної агресії і який Україна отримала замість її добровільної відмови від ядерної зброї. Але реакція країн-гарантів на події довкола острова Тузла та відоме рішення Державної Думи Російської Федерації щодо приналежності м. Севастополя Україні вказують на недосконалість цього механізму захисту національної безпеки: відсторонення цих країн від взятих на себе зобов'язань щодо гарантій безпеки України, їхнє пасивне спостереження за розвитком подій, можливість порушення Меморандуму та виникнення реальної загрози суверенітету, цілісності території та недоторканності кордонів України, здійснення економічного тиску на неї саме з боку однієї з країн-гарантів.

У Стратегії національної безпеки України (далі - Стратегія) вказується на зростання небезпеки ескалації «заморожених» і виникнення нових регіональних конфліктів біля кордонів України.

Стратегією та законодавством України серед пріоритетних принципів політики національної безпеки визначено пріоритет договірних (мирних) засобів у розв'язанні конфліктів та використання в інтересах України механізмів міжнародної колективної безпеки.

Ці механізми, обмеження та умови їхнього застосування, системні константи визначаються відповідною системою нормативно-правових актів міжнародного та національного рівнів. До складу цієї системи входять: Конституція України, Декларація про державний суверенітет України, Закони України «Про основи національної безпеки України» та «Про оборону України», Воєнна доктрина України, Стратегія національної безпеки України, Меморандум, Лісабонський протокол до Договору про скорочення та обмеження стратегічних наступальних озброєнь та Договір про нерозповсюдження ядерної зброї тощо.

Так, наприклад, згідно з Меморандумом Росія, Великобританія та США підтверджують:

- повагу до незалежності та суверенітету України;

- свій обов'язок щодо утримання від загрози силою або використання її супроти територіальної цілісності та політичної незалежності України, і що жодні їхні озброєння ніколи не будуть використані проти України, крім як у цілях самооборони або іншим шляхом згідно зі Статутом ООН;

- свій обов'язок утримуватись від економічного тиску, спрямованого на підкорення своїм особистим інтересам здійснення Україною прав, притаманних її суверенітету, і таким чином забезпечити собі переваги будь-якого роду;

- свій обов'язок домагатися дій Ради Безпеки ООН з надання допомоги Україні, якщо Україна стане жертвою акту агресії або об'єктом загрози агресії з використанням ядерної зброї тощо[13, с.47].

Невдачі попередніх українських урядів в сфері розбудови взаємовідносин по лінії НАТО - Україна - Росія можна пояснити кількома факторами. Насамперед, не потрібно забувати, що зовнішня політика є продовженням політики внутрішньої, а внутрішня політика, у свою чергу, є продовженням економіки. Іншими словами, зовнішня політика має бути підпорядкована економічним інтересам країни, обслуговувати їх, допомагати просуванню наших товарів і послуг на міжнародні ринки, захищати власні ринки і вітчизняне виробництво, сприяти залученню інвестицій.

Українська дипломатія під тиском євроатлантичних установок попередніх урядів за останні 10 років здала багато важливих позицій у відносинах із Румунією, яка є найактивнішим регіональним конкурентом України. Крім невигідного рішення щодо шельфу, це гальмування проекту ходу суден Дунай—Чорне море, протидія зусиллям Бухареста із заохочення

антидержавних настроїв у румунській діаспорі в Україні (включаючи роздачу румунських паспортів), ігнорування проблеми прискореної асиміляції українців у Румунії. Використовуючи статус члена ЄС і НАТО, Румунія має намір активно дискредитувати Україну в ЄС і змушувати її до подальших економічних і політичних поступок аж до надання автономії румунам у Чернівецькій області. Далі приклад Бухареста можуть наслідувати Болгарія, Словаччина та Угорщина[15, с.19].

На сьогоднішній день найбільш масштабною фінансовою допомогою, яку ЄС надав Україні у сфері утилізації надлишкового озброєння та боєприпасів, є виділення 6 млн. євро на започаткування проекту зі знищення 6 млн. протипіхотних мін типу ПФМ - 1. Передумовою надання фінансової допомоги з боку ЄС було завершення Україною процесу ратифікації Конвенції про заборону застосування, накопичення запасів, виробництва та передачі протипіхотних мін і про їхнє знищення.

Питання вступу України до Європейського Союзу гостро ставить проблему про її національну безпеку, або так званий оборонний вектор її зовнішньої політики.

Мова йде про участь України в Європейських силах швидкого реагування, тим більше, що вона має багатий досвід участі в миротворчих акціях ООН. Відомо, що окрім України, практично всі європейські держави зробили свій стратегічний вибір. Постає питання: чому? А тому, що коли мова йде про національну безпеку України, а конкретно її європейську і євроатлантичну інтеграцію, то дуже часто доводиться чути слова, навіть від поважних політиків, що Україна «проголосила позаблоковий статус».

У цьому зв'язку слід нагадати, що Верховна Рада колишньої Української РСР в Декларації про Державний суверенітет України проголосила про намір і лише намір бути у майбутньому позаблоковою, нейтральною державою. Як відомо, статус постійної нейтральної,

позаблокової держави у практиці міжнародних відносин закріплюється відповідними міжнародними актами.

Так, приміром, якщо говорити про Швейцарію, то її статус нейтральної держави був закріплений у 1815 р. актом Віденського конгресу, який був визначений Лігою Нації в 1920 році. Постійний нейтралітет Австрії був закріплений Московським меморандумом від 15 квітня 1955 року, а нейтралітет Туркменістану освятила ООН спеціальною резолюцією в 1995 році. В якому документі проголошено позаблоковий статус України? Такого немає.

У 1993 році Верховна Рада України включила до воєнної доктрини нашої держави положення про намір дотримуватися позаблокового статусу.

Але вона ж на підставі нині діючої Конституції визначила засади зовнішньої політики держави і в прийнятому в основному документі записала, що: «проголошений свого часу намір стати у майбутньому нейтральною та позаблоковою державою має бути адаптований (пристосований) до нових умов і не може вважатися перешкодою її повномасштабної участі в загальноєвропейських структурах безпеки». Що стосується Конституції 1996 р., то при обговоренні її проекту вносилися пропозиції зафіксувати положення про статус України як позаблокової нейтральної держави, але вони були відхилені. Свого часу Україна не лише задекларувала прихильність ідеї до атлантизму, але й підтвердила свою готовність до співробітництва з НАТО. Вона перша з членів СНД офіційно заявила про бажання брати участь в інноваційній з боку НАТО програмі «Партнерство заради миру». На думку авторів статті, навіть за умов самостійного існування України, це не що інше, як імперське силове мислення колишньої радянської модифікації, хоч його і сповідують сучасні політики вже суверенної України. Отже, висновок такий - у своєму новому статусі незалежної держави Україна мусить чітко визначити стратегію і тактику свого політичного й

економічного розвитку, основні пріоритети зовнішньої політики, захисту національної безпеки. У теоретичному плані це зумовлює необхідність наукових розробок щодо пошуку відповідного місця держави у глобальній європейській політичній і економічній системах.

Формування нової євроатлантичної архітектури безпеки в майбутньому, вірогідно, буде здійснюватися за допомогою зміцнення її несучих конструкцій, таких, як:

- подальше розширення НАТО на Схід;
- поглиблення кооперативних зв'язків між НАТО і ЄС у галузі безпеки;
- залучення Росії до процесу зміцнення стабільності і миру в Європі;
- економічне і політичне освоєння пострадянського простору США і країнами Заходу[5, с. 5-14].

У випадку збереження зазначених ризиків протягом найближчого десятиліття можна досить точно спрогнозувати, що найбільш вірогідним сценарієм розвитку ситуації навколо України після другої хвилі розширення НАТО стане її перетворення на «буферну зону». Цей сценарій уже частково реалізований. Україна фактично виявилася затиснутою між НАТО і білорусько-російським військовим союзом. Друга хвиля розширення Альянсу тільки підсилить риси і контури цієї «буферної зони»[10].

Зазначений сценарій може бути прийнятний для Альянсу з військової точки зору, оскільки не вимагає додаткового розгортання сил на території нових членів і не передбачає великих витрат на забезпечення їхньої оборони і безпеки. Однак він не може задовольняти НАТО з політичної точки зору, оскільки консервує процес подальшого розширення Альянсу та сприяє посиленню політичної нестабільності в Україні. В той же час Україна як «буфер» може сприяти зміцненню євроатлантичної безпеки лише тоді, коли буде внутрішньо політично стабільною країною. Роль буфера позбавляє її зовнішніх умов для забезпечення такої стабільності. Ситуація

невизначеності «буферної зони» буде провокувати Росію повернути собі вплив на цю територію, забезпечити тут свою військову присутність та, зрештою, встановити повне політичне й економічне домінування.

Зацікавленість НАТО у набутті Україною членства в Альянсі, на думку деяких експертів, залежатиме від кількох умов[4;9]. По-перше, від ступеня стратегічної і політичної важливості України для Альянсу. По-друге, від того, наскільки успішно Україна зможе диверсифікувати свої економічні зв'язки з Росією. По-третє, від рівня підтримки нових членів Альянсу і США. І по-четверте, і найголовніше: від позиції офіційного Києва та української громадськості щодо участі в НАТО. На сьогоднішній час питання про членство не стоїть на порядку денному і на думку багатьох експертів, сьогоднішня обережна політика України в цьому напрямку є виправданою. Україна, таким чином, у досяжній перспективі зможе вирішити головне стратегічне завдання – інтегруватися в Європу, скоротивши тривалість і полегшивши труднощі цього процесу[5, 16].

Незважаючи на прописаний в Конституції позаблоковий статус, геополітичне розташування України - наявність загрози територіальних претензій; сусідство з двома більш потужними у військовому сенсі країнами: ядерною наддержавою Росією і Туреччиною; наявність поблизу кордонів України зон воєнних конфліктів та нестабільності — Північний і Південний Кавказ, Придністров'я, зумовлюють брак реальної перспективи для без'ядерної України самостійно забезпечити свою безпеку.

Європейські країни традиційного нейтралітету не можуть однак розглядатися як зразок для оптимізації оборонних витрат України через неучасть у військових блоках. Так, оборонні витрати в Австрії становлять лише 0,8% ВВП, а Швейцарії - 1% (в Україні - 1,4% ВВП) [15, с.39].

Однак вони територіально перебувають в оточенні демократичних країн, які належать до НАТО та ЄС.

Загроза виникнення збройного конфлікту в їхньому регіоні малоімовірна.

Позаблокові країни Європи, які мають кордони поза межами НАТО та ЄС, витрачають на оборону значно більше.

Україна має перспективу щодо розробки і реалізації таких проєктів з НАТО: спільні дослідження і розробка зразків сучасного озброєння і військової техніки, модернізація та ремонт техніки і озброєння радянського виробництва для армій нових членів НАТО. Перевагами України є високотехнологічний оборонно-промисловий комплекс, здатний розробляти сучасні зразки озброєнь, а також здатність до створення в замкнених циклах деяких конкурентоздатних на світовому ринку зразків озброєння[11, с.5-62-70].

З часу розпаду СРСР Росія поступово обмежує зв'язки з Україною в галузі оборонної промисловості лише тими сферами, де для неї збитково працювати без залучення українських виробництв. Росія поступово налагоджує замкнені цикли з виробництва озброєнь. Число українських підприємств, які здійснюють експортно-імпортні операції з підприємствами російського ОПК, скорочується, таким чином, за об'єктивних обставин, серед яких насамперед прагнення Росії як великої держави одержати замкнені цикли виробництва озброєнь на своїй території, відбувається втрата вигідних для України кооперативних зв'язків з РФ. Ці зв'язки можуть бути певною мірою компенсовані поступовим налагодженням співпраці з країнами НАТО [5].

Проте найбільшою проблемою на цьому шляху була і є позиція Кремля. «Могутність Росії може бути підірвана тільки відділенням від неї України» - стверджував Бісмарк. Для російської геополітичної стратегії ця аксіома була і залишається незмінною. Досить схожу позицію займає Е. Морозов, стверджуючи, що «контроль над Україною – необхідна умова не тільки втілення в життя геополітичних цілей Росії, але і

самого її існування» [3]. На жаль для України, політика адміністрації Путіна-Медведева тільки підтверджує курс, влучно сформульований російським політологом, журналістом і ведучим програми «Однако» Михайлом Леонтьєвим: «Якщо говорити про політику Росії в Східній Європі, то, на мій погляд, завдання Росії полягає в тому, щоб максимально м'яким зробити процес розвалу держави під назвою Україна» [16, с.175]. Ідеї розпаду України давно обговорюються серед російської «патріотичної» громадськості. Раніше переважала думка, що такий процес пройде по лінії «Захід-Схід».

Звідси випливає чимало проблем, подолати які неможливо без величезних зусиль і високого професіоналізму наших політиків. Україна є заручницею складних геополітичних схем, і кожен її крок у будь-якому напрямку викликає спротив або Москви, або Вашингтону, або Брюсселя.

Таким чином, питання можливості майбутньої співпраці України з НАТО, нагтовхується на цілу низку взаємопов'язаних «якщо?». В цьому сенсі важливою є консолідація думки суспільства щодо засад зовнішньої політики України. Зауваження окремих прихильників вступу в альянс шляхом волі політичних еліт, а не шляхом референдуму, хоча й має певний сенс, адже останній був задіяний тільки в трьох країнах - Словенії, Угорщині і Словаччині, на нашу думку, для України є занадто ризикованим кроком, що міг би мати непередбачувані наслідки. Для успішності подібного кроку як наші східні, так і західні партнери повинні побачити, що в такому кроці зацікавлена більшість населення України, до чого потрібно докладати максимум зусиль.

Як зазначив очільник МЗС України К. Грищенко, «Україна взяла на озброєння стратегію, багато в чому нову для посткомуністичної частини Європи: євроінтеграція та європеїзація країни при дотриманні максимально дружніх, прагматичних відносин із Росією».

З одного боку, Україна — це європейська держава з європейськими ж історією, традицією та майбутнім. Вона бачить перед собою еталон соціальних стандартів та рівня економічного розвитку Європейського Союзу і прагне досягти його на своєму, українському ґрунті.

З іншого боку, Україна має давні і найтісніші історичні зв'язки з Росією. Відмовлятися від них чи ставитися до них як до «важкої спадщини» — контрпродуктивно і просто безглуздо. Якщо країна, нація стоїть на двох ногах, то безглуздо вважати одну з цих ніг стратегічно важливою, а іншу — ні[6, с.8-9].

Висновки. Більшість проблем на шляху поглиблення двостороннього співробітництва Україна, власне, створює сама, що є результатом відсутності волі політичних еліт. З одного боку, це дозволяє вірити в можливість швидкого усунення цих проблем, а з іншого — не можна виключити, що вони продовжуватимуть існувати нескінченно.

Аналіз сучасних ризиків і викликів міжнародній безпеці здійснюється у рамках роботи над проектом Концепції національної безпеки. Він свідчить про те, що загрози є актуальними і для нашої держави. Протистояти їм окремо не здатна зараз жодна країна світу.

Стає очевидним, що:

а) стабільний стійкий розвиток будь-якої країни сучасного світу немислимий без чіткої інтегральної стратегії на перспективу. Роль такої інтегральної стратегії у низці провідних країн світу відіграє стратегія національної безпеки;

б) виходячи з того факту, що, у міру розвитку процесів глобалізації національна безпека в країнах Європи стає явищем загальноєвропейським, дедалі більшої ваги набуває питання узгодження стратегій національної безпеки країн Центрально-східноєвропейського регіону, інших країн-сусідів. Тому доцільно здійснювати розробку Стратегії національної безпеки України з широким використанням відповідних документів згаданих країн,

а також за достатнього контактування українських розробників документа з відповідними інституціями сусідніх країн;

в) перспективи розвитку України слід пов'язати з успіхом інтеграційних процесів у Європі, подальшим розвитком відносин з Російською Федерацією, становленням та зміцненням регіонального співробітництва країн. При цьому важливим є досягнення національного консенсусу з ключових положень Стратегії національної безпеки України;

В Україні також відсутня концепція про її участь у НАТО в майбутньому, яка його модель (або яка його комбінація) із трьох вищезгаданих їй найбільш підходить. Аналізуючи більшість думок, створюється враження, що Альянс уявляється як засіб для отримання членства в ЄС.

Для теперішніх союзників організація є занадто цінним інструментом, щоб ослабляти його функціонування непродуманими рішеннями. Однак немає сумнівів, що пріоритетне значення має особистий вибір України і тільки Україна може довести, що новий формат співробітництва з НАТО є усвідомленим і конче потрібним вибором в ім'я майбутнього.

Провівши дослідження можливих сценаріїв геополітичного майбутнього України, автори дійшли висновку, що входження нашої держави до європейських структур є єдиною альтернативою геостратегічних інтересів України, однак можливість повнокровного втілення останнього найближчим часом може стати можливим тільки в разі подібної переорієнтації РФ. Геополітична «битва», що відбувається в наш час на теренах ЦПСЄ в напрямі Схід-Захід, вирішальною мірою залежить від того, на чий бік стане українська нація.

Сьогодні на порозі регіонального домінування в регіоні ЦПСЄ стоять два геостратегічних блоки: європейський - ЄС та НАТО за активної підтримки

США, та євразійський, представлений РФ (Ташкентський договір). Життєво важливим, в інтересах України, є недопущення регіонального протистояння. На сьогоднішньому етапі саме позаблоковий статус та гнучка багатовекторна політика – найбільш прийнятна лінія поведінки для країни з розбалансованою економікою та великими соціальними проблемами.

Тільки економічно успішна, політично відкрита й культурно єдина українська держава здатна отримати той рівень міжнародного визнання та підтримки, до якого прагне і на який заслуговує. В усякому разі, курс нинішнього українського уряду, який з легкої руки Х. Клінтон дістав назву “ політики стратегічного балансування ” не повинен перемістити альянс вниз по шкалі пріоритетів української зовнішньої політики. Цей курс має перемістити наголос із кінцевої мети співпраці з НАТО – вступу на триваючий процес економічних, соціальних та військових реформ.

Список використаних джерел

1. Баган О. В. Українська Понтида. Геополітичні виміри сучасної України. – Дрогобич: Коло, 2002. - 253 с.
2. Бойчук Вадим. Політика і армія: проблеми взаємозв'язку // Політичний менеджмент. – 2005. - №5. – С. 35.
3. Бохан Ю. Доктрина “євразійства” у новій обгортці.
<http://maidan.org.ua/static/mai/1113231910.html>.
4. Вірний В. НАТО: ворота до раю чи до пекла?// Персонал плюс.- 2008.- № 7 (21-27 лют.)
5. Горбулін В. П. Україна-НАТО: стагнація чи повільна інтеграція? //Стратегічні пріоритети. – К. - №2(3) 2007 – 200 с. – С. 5-14.
6. Грищенко К. Поза межами шахівниці: прагматичний порядок денний української зовнішньої політики// Дзеркало тижня. – 2010. - № 27 (807) (17 липня – 6 серпня). – С. 7-12.

7. Єрмолов Андрій. Європейська та євроатлантична інтеграції: дві стратегії, дві перспективи// Євроатлантикінформ. – 2005. – С. 29.

8. Караваев А. НАТО на подходе// Независимость.- 2008.- № 4 (3 марта).- С. 15.

9. Колянські М. Євроатлантична інтеграція України: проект, приречений на успіх?// Пам'ять століть.- 2007.- № 6.- С. 143-150.

10. “Міжмор’я” – геополітика Центральної Європи //www.sesna.com.ua/im/geoua.html.

10. Палій О. Економічні наслідки вступу України до НАТО// Україна-НАТО.- 2007.- № 4.- С. 62-70.

12. Пашков М. Проблеми європейської безпеки і позиція населення України // Національна безпека і оборона. – 2010. - № 5. – С. 11.

13. Уткин С. Основные инструменты общей внешней политики и политики безопасности ЕС // Международная экономика и международные отношения. – 2005. - № 11. – С. 47.

14. Столетов С. Десять років у ХХІ столітті: міжнародна та національна безпека в уявленні сучасності // Політична думка – 2001. - № 3. – С. 16.

15. Тігіпко С., Наше місце на карті світу// Дзеркало тижня. – 2010. - № 32 (760) (29 серпня – 4 вересня) –С. 19.

16. Шевирьов І. Зміна геополітики, або перехід до нового світогляду//www.epochtimes.com.ua.

I. Korol, B. Shpilman. A new type of relations of Ukraine and NATO.

The article argued the position of Ukraine after the presidential election in 2010, the reasons for rejection of Euro-Atlantic integration and outlines the main directions of cooperation with the Euro-Atlantic military bloc in the current development of Ukraine-NATO relations. Proved the importance of maintaining a neutral military status in accordance with those changes in the foreign policy doctrine.

Keywords: NATO, military cooperation, non-aligned status, multi-vector policy, national security strategy of Ukraine.

И. Король, Б. Шпильман. Новый формат взаимоотношений Украины с НАТО.

В статье аргументирована позиция Украины после президентских выборов 2010 года, причины отказа от ускоренной евроатлантической интеграции и определены главные направления сотрудничества с евроатлантическим военным блоком на современном этапе развития взаимоотношений Украина-НАТО. Обоснована важность сохранения внеблокового военного статуса государства согласно внесенным изменениям во внешнеполитическую доктрину.

Ключевые слова: НАТО, военное сотрудничество, внеблоковый статус, многовекторная политика, Стратегия национальной безопасности Украины.